

FELELŐS SZERKESZTŐ

NAPJOK

Megjelenik minden hétköznap este
8 órakor.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Szent István-ter 1.
Egyes szám: 4 fillér.
Hirdetés díjszabás szerint.

Felelős szerkesztő és lapfőigazgató: Baranyay Lajos.

PAPP LÁSZLÓ

ur, testvérünk az Urban, a borsi református tiszteletes ur — nagyon is elvetette a súlykot — az országos református lelkészegyesület által kiadott „Vasárnap” című heti-nyomatvány vezércikkében.

Hitszegő olasz szövetségeseink elleni hazafias felháborodásában „katolikus testvéreket” minden áron ki akarja oktatni, hogy „ma nagyobb Istenverést, rettenetesebb szégyent, nagyobb gyalázatot el sem tudunk képzelni, mint „római”-nak lenni”, és ezt a jóakaró tanácsot adja nekünk „római” katolikusoknak Papp tiszteletes ur, hogy „ha magyar katolikus testvéreink lelkében is olyan mély és olyan agya a megvetés és felháborodás a hitszegő, áruló nép iránt mint a miénkben — pedig ezt még egy pillanatra sem szabad kétségbe vonnunk — akkor legsürgősebb tennivalójuk, hogy hagyják el felekezetiük jelzése alkalmával a megszégyenítő „római” jelzöt. Maradjanak egyszerűen csak katolikusoknak, ha már a „magyar” jelzöt az egyetemesség fogalma és kivánalma kizárja”.

Ne izéljen Papp László úr! Mert mi istentelen papisták, akarjuk mondani „katolikusok” sehogysem akarjuk elhinni azt, bárhogy is erősíti, hogy „... úgy áldjon meg engem a magyarok Istene, hogy nem felekezetieskedés, hanem forrón szeretett magyar házánk hitsegő ellenségei ellen érzett felháborodásom tüzes indulata vezérelte tollamat” — cikkének tendenciája eléggé világos; ha szép orrocskájá elé tárjuk „hazafias felháborodásban” irt cikkének azon kitételét, hogy „... itt az ideje, hogy sza-

kitson Rómával mindenki, akiben tisztességes érzés lakik. Szakítson vele a hazafias magyar katolikus papság, amelyet eddigelé is a „kelletnél erősebb” kötelekék fűztek oda . . . stb.”

—No végre! Ez fáj hát Önnek Papp úr, a magyar és az egész világ katolikus papságának „Róma”-hoz (értsd a pápához, mint a katolikus egyház látható fejéhez, Krisztus helytartójához) való hűsége. Oly naivnak és oly laikusnak nem tételezzük fel önt, testvérünk az Urban, Papp úr — hogy ne tudná azt — miszerint „Róma” fogalma alatt nem az olasz Rómát, de szent Péter utódját, Krisztus helytartóját, a pápát, hozzá való ragaszkodásunkat, hűségünket, s mindazt, ami katolikus — értjük.

De tudjuk és ismerjük „keresztényi rokonszenvét az Urban” a pápa iránt s minden iránt, ami vele összefüggésben áll (a katolikus Anyaszentegyház és a katolikus papság) legyenek azok a papok és katolikusok most már római (vagy mint ön fejezi ki magát, jámbor testvérünk az Urban) madridi (?) vagy görög katolikusok — mi „katolikusok” azért csak tovább is a régi „istentelen papisták” maradunk az önök szép, református szemében. Avagy akarja, hogy szó szerint idézzük Önnek a református konventi gyülekezeten szokásszerűen elhangzott „beszédekét” — melyek megveszszik a katolikus Anyaszentegyházat és a pápaságot? (E kettő egy összefort, elválaszthatatlan fogalom).

Papp úr — máskor, ha már minden áron „irni” akar: válasszon magának más, hálásabb jobb témát — mert

higye el, bárhogy is hangoztatja „hazafias felháborodásának tüzes indulatát, „a” hang Jákobé ugyan, de a kéz, a kéz bizony Ésau keze”.

Tiszteletes Ur! vegyen fel máskor hosszabb köpenyt — mert most nagyon kilátszik alóla valami . . .

Benedek Rezső.

A világháború.

Az orosz erőfeszítés.

Az oroszok kétségbeesett erőfeszítéseket tesznek legalább a katasztrófa tempójának lassítására. A borzasztó lökés, amit Gorlicénél kapott az orosz hadsereg, megrendítette egész védelmi szerkezetüket. A várvonal jórészt el van vágva, a Narew vonal felgyűrve, a csatatér szinte közvetlenül Novo-Georgievsk fölért áll és Góvorovo elfoglalásával, amiről a tegnapi német hivatalos jelentés számol be, egészen megközelítettük az Osztróliának délnek, a varsói fővasútvonalhoz kapcsolódó vasutat s megnyitá az ut az alsó Bug felé. Varsó előtt is diadalmasan érvényesül az előretörés, a németek elonjított nyugatra rohammal elfoglalták Pirunow helységet — ez már csak négy kilométerre van Blonjéól. Gora-Kalvariától délnyugatra folyik a harc. A Bug és a Visztula közt a helyzet változatlan. Az oroszok itt, valamint Szokálnál sok heves támadást intéztek ellenünk. Valamennyit visszavertük. Ivangorodtól nyugatra is kísérleteztek egy előretöréssel, a mely tüzelésünkben összeomlott. A harcok útjeme elsöndesedett, de az események minden fronton győzelmesen érlelődnek tovább.

Az olaszok kudarca.

A második görzi csatához fűzték az olaszok minden várakozásukat: most kellett volna áttörniök, most kellett volna fölszakítaniök frontunkat és

az Olaszországban várva-várt eredményt kihozni. Tizenkilencedikén kezdődött a támadás a görzi hídfőnél és a doberdói fensík szegélyén gyűlt ki. Az első nagy támadást, melyet pedig nagy tuleróval fűtöttek, négy óra hosszat tartó harc után visszavertük. A következő napon kiterjedt a harc és hi volt adva a jelszó: minden áron, — el is foglalták a Monte St. Michele, reggelre azonban visszafoglaltuk és oldaltámadásunk megtörte erejüket. A következő napokon nagy tömegekkel próbálták galvanizálni támadásaikat, mindhiába.

Az olaszok kudarca teljes volt. Elfoglalt városokat vártak és egy borzasztó hullajegyzéket kaptak. Egy összetört, egy tízhónapos harcokban megtört hadsereg számítottak és ez a hadsereg megtörte, megőrlötte az ő pihent hadseregüket. És míg a szárazföldön ilyen nagyszerűen megállták helyüket katonáink, flottánk is újab sikereket ért el és eredményesen ostromolta az olasz keleti partvidéket.

Keleti harctér.

Suvalkítól északkeletre az Olita felé vivő vasut mindkét oldalán csapataink megszállották az ellenséges állások egy részét. Eközben 2910 orosz elfogtak és két géppuskát zsákmányoltak.

A francia harctéren nem történt lényegesebb változás.

SÖVEGJARTÓ vászonáruháza, Barátok épülete.

Nagy választék

szines zephierek, karton, schiffon és damastból. Különböző vásznak, törölközők, abrosz, lepedők és zsebkendők. Agy- és asztalterítők, szőnyeg- és matracszövetekből.

OLASZ
szabott árak.

Egyes szám ára 4 fillér.

Gabonavételeink a határszabáson alúl.

A most érvényben levő rendelkezések keretében lehető és gyakorolható gabonaeladásoknak a legmagasabb határon alúl csak akkor van gyakorlati haszna, ha abban a fogyasztás részesül, azaz, ha a maximális ár és a tényleges eladási ár közötti különbözet nem a bizományos, illetve a közvetítő kereskedő hasznát képezi, hanem a fogyasztás olcsóbbodását idézi elő.

A jelenlegi rendszer mellett ez azonban teljesen ki van zárva. A Haditermény-részvénytársaság, vagy az egyes törvényhatóságok, vagy a vállalatok által megbízott kereskedők vásárlását nem őrzi ellen senki s így ha ezeknek sikerül is a maximális árakon alúl vásárolni gabonát, akkor nemcsak a Haditermény r. t. által a kormány hozzájárulásával megállapított 1 K. jutalékot élvezik, de ezenfelül még a maximális ár és a tényleges vételár közötti különbség is az ő illetékellen nyereségüket képezi. Ilyen vételek pedig tömegesen fognak előfordulni, mert meg van köve az értékesítés és hiányosak az intézkedések az előlegre nézve és így igen sok a megszorult gazda, aki kénytelen a határszabáson alul eladni.

Mintán a kormányzatnak nem lehetett az a szándéka, hogy a termelő, vagy fogyasztó rovására a közvetítő kereskedelmet gazdagítsa és illetékellen hasonlóhoz juttassa, szükséges volna olyan pótrendelet kiadása, amely a legteljesebb ellenőrzést biztosítja abban a tekintetben, hogy ha a közvetítő kereskedelem ténylegesen a maximális árakon alul vásárolna gabonát, úgy ez

ügyletből származó különbözet a köznek hasznára válnék. Ez pedig biztosítható volna olyan képen, hogy az összes vásárlásra jogosított bizományosok juttakönyvet kötelezteszünk vezetni, melyben minden vásárolt tétel bejegyzendő volna akként, hogy annak egyik másolatát az eladó kapja kézhez s panasz esetén a juttakönyvből benmaradt eredetivel mindenkor összehasonlítható legyen. A közvetítő bizományos a Haditermény r. t.-től, vagy pedig más megbízójától csak azt az árat követelheti, melyet ő igazoltan a termelőnek megfizetett. Maga a Haditermény r. t. az így olcsóbban vásárolt gabonát a belfogyasztásra azon az áron adná tovább, melyet a bizományosnak megfizetett, úgy azonban hogy egytuttal biztosítaná azt, hogy az ilyen olcsóbban megfizetett gabonából előállított lisztbe a fogyasztóközönség az árcsökkenésnek megfelelőleg olcsóbban juthasson.

A „ragadós” temetések városunkban.

Egy tarthatatlan állapot.

Ragályos beteg volt a kis fiu. Halottvizsgálati bizonyítványán ez áll: a kór neve: vörheny; az észrevételek rovatában pedig: „csakis kocsin temethető”.

No végre megis — gondoltam — akad egy hely és pedig Fehérvár, ahol kellő gondallal temetik a fertőző betegségekben elhunytakat. Sőt „csakis kocsin temethető”, azért hogy a halottvivőknek ne legyen alkalmuk a ravatalos szobában és a koporsó érintése révén összeszedni és széthurcolni a halott környezetében levő fertőző csírákat. — Ez valóban imponáló közegészségügyi intézkedés! Érdekes ezt a temetést megfigyelni. Elmentem oda.

A halottasház előtt tényleg ott áll a városi temetés-kocsi. Rendben van; fehérvár nemcsak papíron szerepel a kocsi. Az udvarra befordulva, az élm táruló jelenet alaposan lerontotta a pedáns közegészségügyi intézkedés erélyes végrehajtása iránt már-már kialakulni kezdő tiszteletemet. Egész sereg apró gyerek típeg, ácsorog és szaladgál a két szék körül, melyre majd a koporsót helyezik. Az öregek s felnőttek egészen helyénvalónak tartják ezt a gyermekcsoportot. Leszögezik a koporsót, hozzák a szobából a halottat. Előzőleg: az udvaron levő gyerekeket elküldöttem, de nem sokat értem el velem, mert hiszen a koporsó után a ravatal-szobából egy sereg felnőttel együtt buksifejű gyerekek is jönnek elő. Hozzák a láthatatlan, de élő, fertőzésre képes kárt-ozó baktériumokat, melyeket ruhájukkal szedtek fel a még nem fertőltetett szobában.

Valóban ideje volna már, hogy erélyesen intézkedne az illetékes hatóság, hogy a fertőző betegségben elhaltak ravatalához bemenni senkinek, vagy legfeljebb csak a legközelebbi felnőtt hozzátartozóknak legyen szabad. Leghelyesebb volna, ha a halálozás és azonnali felravatalozás után határozottan lezárna a ravatalos szobát, vagy még inkább: vihetné a halottat mielőbb a hullaházba s ott a ravatalához senkit se bocsátanának.

Idéje volna már a közönség minden rétegében elterjeszteni azt az elemi ismeretet, hogy a ragályos beteg környezete, az ágy, a ruhák, padló és falak stb. a betegséget okozó, fertőző baktériumok ezreivel vannak tele szóródva. Ezek a szabad szemmel nem látható fertőző lények szinte várják, hogy felszedjék őket — ezáltal kedvező tenyésző talajra pl. emberi szervezetbe jussanak s ott elszaporodjanak.

Nem elég az sem, hogy csak a gyermekeket tartják vissza a ragályos gyermekbetegségek színhelyétől. Hiszen a felnőttek, hosszú ruháikkal jobban, könnyebben összeszedik a káros csírákat, melyek a felnőtteknek ugyan sok esetben nem ártanak, de ruháikról, kezükről még a saját otthonukban levő gyermekek is megkaphatják a ragályt.

Megkezdődik a szertartás. A koporsó mellett zokogó anya és nagymama: könnyben ázott feketeszegélyű zsebkendőikkel részvételjes gyengédséggel törlik az egész jelenetből mit sem érőkis gyermekek (a halott testvérkéi) arcát s ugyanakkor — tudatlanul — rákenik a gyermek arcára, szeméremkéjére a fertőző baktériumokat, melyeket előzőleg a ravatal körül s a nyitott koporsónál összeszedtek.

Hát kérem: ammellett, hogy a halott „csakis kocsin temethető” rendeletről gondoskodnak, legszívesebben kellene érvényt szerezni annak a higiéniai törvénynek, hogy az ilyen halott ravatalához ne mehessenek idegenek. Bizonyos az is, hogy a lezárt koporsó kevésbé fertőző, mint az a szoba, melyben halott még élő beteg állapotában fekszik. A fertőzés terjesztésének kevesebb a valószínűsége még akkor is, ha a lezárt koporsót négy halottvivő „szentmihálylován” viszi, mintha kocsin viszik a koporsót, de a ravatalos szobát százan is látogatják.

A temető kapujában két sirásós teljes érrellyel hesegetei el a betolakodni akaró gyerekeket, akik nem tudják megérteni — ugyvallom: én sem értem egészen — hogy ha felnőtteknek szabad a sirhöz menniök, miért kell elkergetni csak a gyerekeket.

A sirásós azonnal leeresztik a koporsót és elhantolják. Ez a rendelet! Közben megkezdődik a szertartás. Hogy meglepődéssemre sűrű fehér porfelhő száll

TÁRCA.

Apró történetek a fogoly oroszokról.

Furcsa vendégei vannak a magyar falunak. Lesült képű, marcona nézésű szerbek, szőke, álmodozó szemű oroszok, torzonborz, nagykuccmász kozákok, nyugtalanulvű orosz zsidók tartkiják a magyar falu egyhanguságát. A férfinep messze idegenben harcol, kevés a munkás kéz, pótolják hát ahogyan tudják, — fogolyerővel. Kevés falu van Magyarországon, hol 15—20—30 fogolytá nem akadnának.

A falura kihelyezett oroszok hamarosan beletalálják magukat a falusi életbe és könnyen megbarátkoznak a falu népével. A magyar munkás teljesítő képességét ugyan el nem értik, de általában elég jól dolgoznak. Persze a legkülönbözőbb foglalkozási ágakból verődnek össze; van közöttük kereskedő, pincér, kocsmáros, borbély, szabó, a legtöbb azonban mégis földművelő. Jó kedvvel végzik munkájukat, különösen ott, hol a gazda megbecsüli őket és jó kosztot ad nekik.

Sok helyen bizony nagyon furcsa képe volt az aratásnak.

Férfiak helyett asszonyokéban forgott a kasza, de el kell ismerni, hogy a magyar menyecskék nemcsak a főzőkanál forgatásához értettek kitűnően, hanem a kaszáláshoz is.

Még javában folyt az aratás, mikor pár héttel ezelőtt huszárokat vitt a vonat messze föl Galiciába, Oroszgyelországba. A lovak kidugták fejüket a kocsi nyílásán, mintha csak bucsut akartak volna mondani a szép Dunántulnak; a gazdáik szép sorban ott ültek a kocsi nyitott ajtajában, amugy huszárosan lelógatták a lábukat, élvezettel szívták kurtaszárú pipájukból a kincstári komisz dohányt és nagyokat hallgattak. Egyszer csak egy nagy buzatábla mellé ér a zakatoló vonat.

A tarlón vígan folyik a munka, hangos a jókedv, mégis olyan furcsának tetszik minden. Férfi alig akad a munkások között, csak egy-két serdülő legényke, annak is nemzetiszín szalag ékeskedik a kalapján. A huszárok összeszénnek, megvillan a szemük, talán hazagondolnak a maguk kicsi falujába, a maguk kicsi szántóföldjére, aztán mintha csak összebeszéltek volna, lelkesen megéjlenek a dolgozó, arató asszonyokot. A vonat többi utasait is magával ragadja a lelkes éjlen, s az egész vonat kendőt lobogtat, éljenek, lelkesedik a derék ma-

gyar asszonyokért, kik oly lelkesen, hazafiasan teljesítik kötelességüket.

Ilyen volt a mező képe, míg meg nem érkeztek az oroszok s a szerbek. Közben ugyan akadt a tarlón egy-két vendégszerelő is. Füstöskepvű teknőcsináló dádek, kerepelönyelvű cigányasszonyok, leányok álltak be a sorba, de a jóakarát ritkán tartott tovább két napnál. Egyenként eltűnédeztek, még a jutalomképen ígért pompos nyárfa és a kilátásba helyezett malac sem volt képes megtartani őket a sarló és a kaszanyél mellett. Hiába, cigány nem szokta a szántást, az aratás meg mégis keményebb dió vajmivel.

Sok helyen nagy érdeklődéssel várták a fogoly szerbeket, oroszokat. Az állomásokon sokszor egész sereg gyermek várta az érkezőket, a kik közül különösen a nagy kuccmász kozákoknak volt nagy respektusuk a bámuló gyereksereg előtt. A fogoly csoportokat rendszerint egy-egy fegyveres őr kísérettel elrendeltetési helyükre. Ez az utazás azonban sokszor nagyon kedélyesen ment végbe. Egy nagyon jellemző eset történt például: Celdömölk tájékán. 30 megtermett orosz kísért egy zömök magyar baka. A foglyok nagyon csendesen viselkedtek; halkan

beszélgettek, vagy elgondolkozva messze elszállt gondolataik a cár atyuska végtelen rónáira, vagy fényes, ragyogó templomu várocaiba, hol most ő rájuk gondolkodnak nagy aggodalommal, hol szeretettel várják őket haza vizontlításra. Csak néha-néha mutatkoztak az ajtónyíláson, mikor egy-egy állomáson hosszabb ideig álldogált a vonat, hogy megbámulják a perron ide-oda nyüzsgő, lármás népét.

Az egyik állomáson aztán furcsa dolog történt. Az kísérő őrnök valami ügyes-bajos dolga akadt, leszállt hát a kocsirol, de megöltött puskáját előbb belenyomta az az egyik orosz markába. A vonatvezető azonban nagyon udvariatlan ember lehetett s a késélmekedő baka egyszerűen lematáta a vonatról. Senkiséim ijedt még jobban, mint maguk az oroszok. Tétován, ijedt szemmel nézték egymásra, különösen, akinél a fegyver volt, vagott ijedt képet. Sokáig tanácskoztak, tanakodtak, míg az egyik állomáson csak leszállt a kocsirol az egyik orosz s nagy vigyázva vitte a puskát az állomásfőnökhöz, előbb azonban illedelmesen figyelmeztette a főnököt, hogy vigyázzanak a puskára, mert hogy meg vagonot töltve. Szerencse, hogy a kalauz tudta a foglyok irányítási helyét, így minden baj nélkül megérkez-

fel a sírból, gomolyog, szétterjed, elárasztja - a sír körül állókat. A kántor fuldokolva énekel, a póp szemét dörzsöli, a gyászközönség köhécsel és levegő után kapkod. Körülbelül így hatnak a lövészárkokban az angol-francia fojtó gázbombák. Itt a sírnál azonban azt a kínzó jelenséget az okozza, hogy a sírások a koporsóra néhány ásonyi föld bedobálása után egy zsák mészport szórnak jó magasról.

Ott a sír szélén is tudomány szemüvegén néztem ezt a szemetrázó, fullasztó mészporfelhőt és igen könnyű volt megállapítanom, hogy voltaképpen eső utáni köpönyeg. Nem használ az kérem semmit. A gyászolók ruháján levő baktériumokat, melyeket a ravatalos házból magukkal hurcoltak, nem őli meg, még kevésbé árt azoknak a ívallevő, de már szétterjedt káros csiráknek, melyeket a gondatlan hozzátartozók és betegítógatók a halott végső napjaiban széthordtak.

Annak a koporsóra szórt zsák mészporának az volna a célja, hogy a hullát fertőtlenítsen, a sírből fertőzésre képes csirák kijutását megakadályozza. Hát kérem: evégből tulságos óvintézkedés az a mészporozás, sőt felesleges, mert a baktériumok élettanának legújabb ismereteiből tudjuk, hogy a hulla önmaga fertőtleníti magát azáltal, hogy a benne keletkező, a baktériumok által termelt hullamérgek megölik a fertőző baktériumokat, melyek a hullában — mert hideg, kihűlt — szaporodni már nem képesek. A koporsó fölé hantolt föld pedig olyan vastag rétegű baktériumszűrő, hogy azon át élő kártokozó csirák nem juthatnak a mélyből felszínre.

Azt meg tudni kellene mindenkinek, hogy a hulla bomlástermékeiként a sírből lassan felszálló gázok nem fertőzik meg a levegőt rendes temetői síroknál, mert ott a gázok észrevétlenül szétoszlanak a levegőben. De még tö-

tek rendeltetési helyükre, másnapra pedig az ör is megkerült nagynehezen ...

*

Az egyik községben az iskolában helyezték el az oroszokat. Persze, különösen vasárnap délután rengeteg sok bámulójuk akadt, vegyesen apró gyerekek, keányok, menyecskék. Az oroszokat nézni azonban csak kezdetben volt divat, csakhamar megszokták őket s hamarosan elmaradt a kíváncsi tömeg. Ekkor meg az oroszok próbáltak körülnézni, s bizony-bizony elégszer nem valami épületes dolgot tapasztáltak. Az iskolához közel van a kocsmá, ahol a szokásos vasárnap délutáni időgálás, ámbar apadt számma, de most is rendszeresen folyik. Az egyik délután a legények valamin összekülönböztek. Nagy lárna, dulakodás közben persze röpködtek az üres sörösüvegek, s egyik-másik legénynek még a hirhét kicska is megvillant a kezében. Mikor ezt a bámuló oroszok látták, egyre-másra a fejüket csóválták, némelyik még jámborult keresztet is vetett magára, miközben folytonosan ezt mormogta fogai között: nye dobre magyarszki, nye dobre magyarszki. (Nem jó a magyar, nem jó a magyar.)

(Folyt. köv.)

megsíroknál sem fertőzik meg a levegőt a gáznemű bomlástermékek, legfeljebb búzóssá tehetnék azt, de a sírből: fertőző baktériológiomok nem jutnak a levegőbe. A hullagázok nagy mennyiségben lehetnek elviselhetetlenül kellemetlenek, de sohasem fertőzők; büzüket közömbösíti a mész. Ha csak a levegő vegyi tisztaságát akarják megóvni a mészbeöntéssel, akkor miért nem öntenek a nem ragályos hullák sírjába is? Azokból is épen olyan természetszerű gázok szállnak fel, mint a nem ragályos betegségben elhunyt sírjából. Rendes temetői egyes sírokba felesleges a mészpor beöntése, mert a koporsó felett levő földrétegen át nem jöhetnek felszínre a fertőző csirák; sőt mire a koporsó elkorhad és összeomlik, addigra a hullában biztosan hatástalanokká válnak a kórtokozó baktériumok, megölték azokat a hullamérgek.

Ha tulságos aggályoskodásból mégis alkalmazzák a mészporral való fertőtleníteni akarást, tegyék azt úgy, hogy a mészport oldásák fel vízben és így mésztej alakjában öntsék a sírások a koporsóra. E módszerrel megkímélnék az elhantoláshál jelenlevőket a feldokálástól és szemgyulladásától. — Leghelyesebb volna, ha a fertőző betegségben elhunyt hulláját mielőbb kiszállítanák a temetői hullaházba, ott a ravatalt nem látothatnák, de a halottat rövid idő múlva, illő szertartással eltemetnék, így aztán a kocsit és a mészport nyugodtan elengedhetnék.

Hajós József.

Ezen cikkkel kapcsolatban mi is felhívjuk néhány dolgra a figyelmet. A temetési vállalkozók emberei, akiknek az ilyen holtestekkel közvetlenül van dolguk szokták-e magukat fertőtleníteni? Ez ugyanis nemcsak privát, hanem közérdek is. Van továbbá egy igazán furcsa és feltűnő elítélendő illetve beszűntetendő szokás a szegények temetésénél, akiknek koporsójára (főleg kis gyermekek temetésénél fordul elő. A járvány is ott szokott lenni) nem tudnak koszorút venni, a temetési vállalkozó szokott egy koszorút a koporsóra tenni. Olyan nem tudom hány éves koszorút, amely már talán több száz szegény halott temetésén megfordult. Hogy az mi csoda bacillus telep lehet már, mondani sem kel. És azt a koszorút temetés után hol-egyik, hol másik gyermek szokta hazavinni. Különbözik még nagyon sok helyi anomáliát lehetne felemlíteni, amelyeket különösen most a járványok legveszedelmesebb idején, okvetlen ki kellene irtani.

— A fogoly munkák felülvizsgálása. Az a mindenre kiterjedő figyelem és humanizmus, amellyel az aratási munkálatokat végző hadifoglyok életviszonyai iránt felsőbb helyekről érdeklődnek, eredményezte a pozsonyi katonai parancsnokság egy legutóbbi rendeletét. Eszerint azoknak a fogoly táboroknak a parancsnoksága, amelyekből a hadifoglyokat kérték, egy-egy tisztet küld ki felülvizsgálatra a fogly munkálatok ellenőrzésére. A vizsgálat a katonai, egészségügyi viszonyokra, a munkálatok időbeosztására, elhelyezés és élelmezés szempontjára terjed ki, valamint az egészségügyi kapcsolatos kérdések tisztázására.

Székesfehérvár lovagszobra.

A lovagszoborügyében, amelyet *Lyka Döme* pázmándi nagybirtokos ajándékozott a városnak, csütörtökön délután 5 órakor a városház nagytermében nagyszabású értekezlet volt, amelyen a város sok előkelősége megjelent.

Az értekezlet elnöke gróf *Széchenyi Viktor* főispán volt, aki a lovagszobor ügyét ismertette, amint már lapunk múlt számában közöltük. A lovagszoborral járó összes költséget az adományozó földesur, *Lyka Döme* fogja viselni.

Dr. *Saára Gyula* polgármester a lovagszobor felállításának ünnepségét vázolta, valamint a szögbeverést. A szobrot a Városházán a Zichy-ház előtt fogják elhelyezni. A szobrot *Rigele* pozsonyi szobrász készíti, a pavilonját pedig *Szabó* helybeli ácsmester. Az ünnepség rendezésére a 250 tagu nagybizottságon kívül egy végrehajtóbizottságot is választottak, amely az ünnepély előkészítését végzi. Diszszónokul dr. *Prohászka Ottokár* megvesszőpököket kértek fel.

A lovagszobor elhelyezési ünnepsége védnökeinek, elnö-

keinek és a végrehajtóbizottságnak névsorát helyszüke miatt lapunk holnapi számában közöljük.

HIREK.

Napló.

A papirostalpu bakancs, a haszálhatatlan posztó, a romlott zsír és szalonna, a hamisított konzerv és kávé hadsereg szállítói közé, most egy még érdekesebb panamista társaság; „a hamisított rabbi-jelölteket” szállító panamisták társasága sorakozott. Nem volt elég, hogy papiros bakancsba, foszlányos rongyokba öltöztették katonáinkat, nem volt elég, hogy romlott, hamisított élelmicikkel gyöngítették a mi titáni küzdelmeket vívó hadseregünket: ez mind nem volt elég. Azt hittük már, hogy a panamisták minden kulforrást kiaknáztak, hogy nincsen már eszköz és mód, mellyel hadseregünket gyöngíthetnék. De tévedtünk. Ha lehet szállítani hamisított ruhát és élelmet, miért ne lehetne szállítani hamisított rabbi-jelölteket? Az Eichenstein, Herzig, Weiner és társai sokat törték ezen a fejüket s fölfedezték, hogy az ószeres zsidó legényekből a nagszerű tizenhárompróbás „echt” rabbi-jelölteket lehet hamisítani! A hamisítási mód a következő.

Az ószeres zsidó legénynek el kell menni a katonaszabadtó rabbihoz, a ki jó pénzért bizonyítványt ad az ószeres legénynek, hogy le tette a rabbinátusi viz-

Székesfehérvár szab. kir. város

Apolló-színháza.

SZOMBATON, július 31-én:

Általános közkívánatra!

A sátán kutyája

és

A rejtélyes ház

szenzációs detektiv-drámák

együttes bemutatása.

Előadások fél 7 és 9 órakor. Jegyek előre válthatók.

gát. Az így rabbi-jelöltté ütött legény ezután elmege egy galiciai zsidó polgármesterhez, aki kellő összeg lefizetése után hitelesíti a bizonyítványt, amelynek alapján az öszeres legény föl van mentve a katonai szolgálat alól. Így gyártják Galiciában a hamisított rabbi-jelölteket. Eddig ököbe szorult a kezünk, forrott a vérünk, mikor a panaszták erkölcsi förtelmeit olvastuk ez a legujabb panama már teljesen apathikussá tesz bennünket s legfőjebb utálatlalt és megvetéssel tudjuk kezdeni: mit fognak még hamisítani? — P.—p.

— Az Oltáregylet rendes havi szt. miséje vasárnap 8 órakor lesz a szemináriumi templomban.

— Grünfeld Jakab alapítványa. Mint megirtuk Grünfeld Jakab 200.000 koronát adományozott háborús jótékonyaságra 30 hadiárva részére, tehát nem a rokkant katonáknak. Az alapítvány összege 200.000 korona, mely 6%-os hadikölcsön kötvénybe van fektetve. Évi kamatait 30 hadi árva fogja kapni, akik közül pedig 12 helybeli, 12 vármegyeli, 6 pedig izraelita válalású lesz. A segélyezendő árvaakat a jelentkezők közül mindig egy hármas bizottság választja ki, aminek a polgármester, alispán és a helybeli izr. hitközségi elnök a tagjai. Tizenöt év múlva az alapítvány, mint ilyen jellegű megszűnik. Ekkor az alapítványi összeg három részre osztatik szét s az egyik a városnak városi célok megvalósítására, de minden felekezeti vonatkozás nélkül, a másik a vármegyének, kiszádják segítésére, a harmadik pedig a helybeli izr. hitközségnek jut. Az alapítványi összeget a 15 év múlva bekövetkező felosztásig a város fogja kezelni.

— Az ország törvényhatóságai a királynál. Az ország törvényhatóságainak küldöttsége Bárczy polgármester vezetésével hódoló tiszteletre a király elé megy. Minden egyes törvényhatóság 3—5 taggal vesz részt a küldöttségben, akiknek lehetőleg díszmagyarban kell megjelenniök. Az erre vonatkozó intézkedések ma érkeztek meg a város és a vármegye törvényhatóságához.

— Kinevezések. Gróf Vaj Miklós 13. huszárezredbeli zászlós és Szároszt Frigyes 10. huszárezredbeli zászlós hadnagyokká léptek elő.

— Kötüntetés. Kovács Béla és Schön Dező 69. gyalogezredbeli főhadnagyk a signum laudist, Pekelszky Károly 17. honvédgyalogezredbeli segédorvos pedig az arany érdemkeresztet kapta a hadikétkimennél.

— Körmenet. Augusztus hó 1-én vasárnap mindkét plebaniatemplomból reggel 7 órakor indul a körmenet a szőlőhegyi kápolnához.

— Bérkocsistarifa felemelése. A bérkocsis iparosok küldöttsége pénteken arra kérte a polgármestert, hogy a közgyűlésileg felemelt tarifát léptesse életbe. A kért addig nem lehet teljesíteni, amíg a kormány jóvá nem hagyja.

— A Szt. Ferencrend bucsuja. Augusztus hó 2-án hétfőn lesz a Szt. Ferenc-rend évenként szokásos bucsuja, az ugynevezett Porciunkula-bucus; azok a hívek, akik ezen alkalommal a ferencrendiek templomában szentgyónáshoz és áldozáshoz járulnak teljes bucsuban részesülhetnek. A teljes bucsu a megholt hivatkozott is alkalmazható. A bucsu napján hétfőn 8 órakor ünnepélyes szent mise lesz a ferencrendiek templomában. A szent beszédet Papp Lajos belvárosi káplán tartja.

— A vízvezeték. Mint már emittettük, a város elhatározta, hogy a vízműtelepen nagyobb munkálatokat fog eszközölni, hogy a már igazán türelmetlen vízmérőrákat megszüntesse. A munkálatok elvégzésére 100 orosz hadifogót kaptunk, akik tegnap délután érkeztek meg, s ma már meg is kezdtek a munkát.

— Orosz fogságban. A magyar Vöröskereszt-egylet hadifoglyokat gyámoló és tudósító hivatalának hivatalos értesülése szerint Kiss János, a 17. honvédgyalogezred 10. századának katonája, aki 1883 ban Szarvason született, orosz hadifogoly és címé a következő: Moszkva, Kriegsspital Peter des Grossen. Minthogy a hozzátartozók megállapítása a nyomozás ellenére nem sikerült, a hivatal az érdekelteket ezen az uton közli az adatokat.

— Rendezik a utcákat. Vinkler Vilmos műszaki tanácsos arra kéri a várost, hogy a mult évről elmaradt utcarendezéseket folytassák a háboru alatt is. Az utcarendezésre ugyanis a költségelölírányzat rendben van, így tehát semmi akadály nincs, hogy a város a megkezdett programját ne folytassa.

— Új telefonhálózat. Ivánca községben megnyitott a telefonforgalom, amely táviratot is közvetít. Telefonszáma a községi előljárósnak, Garai és Laufer cégeknek van.

— Szülőik figyelmébe! Felkérem az érdekelteket szülőket, hogy a főgimn., főreálisk., felsőbb leányiskola, vagy a polgári iskola I. osztályába kerülő gyermekeik születési anyakönyvi kivonatait f. évi aug. hó 25-éig az anyakönyvi hivatalban (Szőgyény-Marich u. 1.) előjegyeztetni sziveskedjenek. Székesfehérvár 1915. júl. 29-én. Matlész Mihály, kir. anyakönyvezető.

— A hadiárva ügye. Az Országos Katolikus Szövetség mozgalma, amelyet a háboruban elesettek árvaínak érdekében indított, a püspöki kar tagjai részéről a legteljesebb méltánylásban részesül, így újabban Hosszu Vazul szamosújvári püspök és Radnai Farkas besztercebányai püspök közölték hozzájárulásukat.

— Jelentkeztek a megtaláló. Ditrich Szilárd folyó hó 28-án a szőlőből hazajövet a Gőzmalom-utca és a Bank-utca között elvesztett egy fekete bőr kékításkát, amelyben 4 kulcs és 92 korona pénz volt. A megtaláló még nem jelentkezett, a rendőrség azonban már nyomon van, s ha a megtaláló pár nap alatt nem jelentkezik, előállítják.

— Megszökött trétkatoná. Pincinger Sándor a 4. tréndivízió közlegénye megunta a tréncicsőséget s hazaszökött Székesfehérvárra. A rendőrség azonban fülőncsöpte s a katonai hatóság visszatoloncolta csapatához.

— A Dólvásut anyagkészletel. A kereskedelmi miniszter értesítette a Dólvásut igazgatóságát, hogy mint a hadiműveletek terén működő vasutak, a Magyar és Horvát-szlavonországok, valamint Róme területén levő vonalain elhelyezett s a honvédelmi miniszterium által igénybe vett anyagkészleteit a hadi igénylés alól további intézkedésig felmentik. Felhívja azonban, hogy a miniszterium rendelkezéssel előirt bejelentéseket továbbra is eszközölje azzal az eltéréssel, hogy a bejelentések nem az egyes készletet kezelő közegek által az illetékes elsőfokú iparhatóságnál, hanem minden hó 8-áig az előző hó nap utolsó napján volt állapot szerint összeszerelve a kereskedelmi miniszterium ipari műszaki osztálynak kell beküldeni. A miniszter a leirat másolatát megküldte a vármegye alispánjának is azzal a meghagyással, hogy a határozatról az elsőfokú iparhatóságokat értesítse.

— Az ultrahaszár. Markó B. Áron és Kisztics Boleszlár szerb internáltak Fröschl Ferenc építész-mérnökél vannak alkalmazva. Főnökük tegnap a Haggenmacher sörtelepre küldte őket dolgozni s ott Farkas Sándor kocsis ultrahazafláságában úgy elpáholta a két internáltak, hogy Markóknak a dobhártyája megrepedt.

— Új hadsegélyezési akció. Az Országos Hadsegélyezési Bizottság I. alosztálya június 30 án tartott ülésében elhatározta, hogy a hadibélyegekből befolyt alap terhére új segélyezési akciót indít. Az új segélyezési akció támogatására igényt tarthatnak az elesett vagy sebesült és betegség következtében elhalt katonák azon hátramaradott családtagjai, akiket az elesett tartott el és rendes segélyre igényük nincs. A legénység és a tiszték hátramaradottjai egyaránt részesülhetnek az új segélyben. A segélyezés két féle. Azon elhaltak után, akik középiskolát végeztek a 8 éven alóli hátramaradottak fejenként és havonként 30 koronát, a 8 éven felüliek fejenként és havonként 60 koronát kapnak, azon elhaltak után, akik középiskolát nem végeztek a 8 éven alóli hátramaradottak 15 koronát, a 8 éven felüliek 30 koronát kapnak.

— Rövid hírek. A város újszja. A földmivelésügyi miniszter 4 vaggon buzalisztet küldött a városnak.

Ülés. A város közizgatási bizottsága augusztus 10-én tartott ülést. Öreg honvéd. Albrecht Ignác nagyperkátai negyvennyolcas honvéd meghalt. A miniszter a temetésére 30 koronát utalványozott.

Vizdíjhátralék. A város vízműveinél a vizdíjhátralék nem kevesebb mint 42000 korona. Van vízvezeték, tehát egy újabb hátralék is van.

Bojtorjanahajszesz korpásodás, hajhullás ellen kiűződen bevált szerüvegje 1 kor. 20 fillér. Kapható Szűcs Róbert Magyar Korona gyógyszerárban Kossuth-u. sarkán.

GÉPSZIJ legjobb minőségben kapható Langraf Gábor és Fia bórkereskedésében Jókai-utca 8. Naponta postai szétküldés. Telefon 100.

JUMEI kávébehozatal

SZEKESFEHÉRVÁR
:: (BARÁTOK ÉPÜLETE) ::

Pörkölt kávéeverékei utolérhetőlenek! Saját villamos kávénapgyörköldé! Telefon 250.

SZINHAZ.

A sátn kutyája és A rejtélyes ház együttes bemutatása. Az Apollo Színház igazgatósága általános közkivánatra ma szombaton két előadásban bemutatja a Sátn kutyája és A rejtélyes ház c. szenzációs detektívdrámákat. A két hatalmas filmalkotás, mely 6 felvonásra oszlik, egy teljes előadást tölt be. Dacára annak, hogy Fehérvár mozilátogató közönsége, talán mind látta a képeket, mégis jól számított az Apollo akkor, mikor elhatározta, e két világhírű film egy műsorban való együttes bemutatását, mellyel a közönséget akarja szolgálni. Az előadások fél 7 és 9 órakor kezdődnek. Jegyek előre válthatók Krausz Verona dohánytözsdejében

Telefon 233. — Telefon 233.

PÉNTEKEN, SZOMBATON,
július 30-án július 31-én

Filmszenzáció! **A szep**
Kizárólagos jog.

KATHYLIN
kalandjai. VII-VIII. fejezet.

A filmprodukcio legcsodásabb és legrandiózusabb alkotása. Amerikai dzsungel-dráma 35 felv.

APRÓHIRDETÉSEK.

Mézkoretnek való lécek kaphatók Kohary József asztalosmesternél Háltér 3. (Ponty épület.) Buza piac.

Megyebeli polgári iskola székelyen levő család Székesfehérvárott iskolába járó fia helyett az iskoláévre „cserebé” vesz egy fiutanulót. Cim a kiadóhivatalban megtudható.

Egy jó házból való flu tanulónak felvétetik Gebauer Testvérek bodegájában. Kossuth-utca.

Kitűnő hangu koncert zongora. (elsőrendű gyártmány) eladó. Távirdu u. 21.

Gyermek-, női és férfi-sandalok. Vászoni és bőrcipők.

Divatós női bluzok és pongyolák. Komótfűzők és napernyők.

Szalma- és vászonkalapok.

Nagy választékban kaphatók **Kováts Antal** urf., női-divat kereskedésében.